

ילקוט אושפיזין

והוא

סדר אמירת אושפיזין

ותפלת יהי רצון שאומרים בסוכה

בצירוף

לקט אמרים ורעיונות

מדברי רבותינו הגאונים הקדושים זי"ע

לבית איזביצא-ראדזין

על סדר ימי האושפיזין הקדושים

כאשר עיניכם תחזינה מישרים

יוצא לאור בס"ד

בידי מכון "תפארת ראדזין"

להוצאת והפצת דברי רבותינו הקדושים זי"ע

מאיזביצא ראדזין

בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

פה עיר התורה והחסידות בני ברק

ערב חג הסוכות תשפ"ה

תוכן העניינים

- סדר אמירת אושפיזין ויהי רצון לפני ישיבה בסוכה.....3
- דברי תורה מאת כ"ק מרנן רבותינו הקדושים זי"ע
- על סדר האושפיזין.....5
- לאושפיזא דאברהם אבינו (א' דסוכות).....6
- לאושפיזא דיצחק אבינו (ב' דסוכות).....10
- לאושפיזא דיעקב אבינו (ג' דסוכות).....12
- לאושפיזא דמשה רבנו (ד' דסוכות).....16
- לאושפיזא דאהרן הכהן (ה' דסוכות).....21
- לאושפיזא דיוסף הצדיק (ו' דסוכות).....24
- לאושפיזא דדוד המלך (הושענא רבא).....27

©

כל הזכויות שמורות

להוצאת "תפארת ראדזין"

להפצת ספרי ותורת רבותינו הקדושים זי"ע

מאיזביצא ראדזין

שעל ידי מוסדות חסידי ראדזין בארץ הקודש

בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

סדר אמירת אושפיזין ויהי רצון בסוכה

בבואו מבית הכנסת יעמוד בפתח הסוכה מלגו ויאמר

עולו אושפיזין עלאין קדישין, עולו אבהן עלאין קדישין, למיתב בצלא דמהימנותא עלאה, בצלא דקודשא בריה הוא.

הריני מוכן ומזומן לקיים מצות ספה כאשר צוני הבורא יתברך שמו בסכות תשבו שבעת ימים כל האזרח בישראל ישבו בסכות: למען ידעו דורותיכם כי בסכות הושבתי את בני ישראל בהוציא אותם מארץ מצרים:

תיבו אושפיזין עילאין קדישין תיבו, תיבו אושפיזין דמהימנותא, תיבו בצלא דקודשא בריה הוא. זכאה חלקנא וזכאה חולקיהון דישראל דפתיב כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו: לשם יחוד קודשא בריה הוא ושכינתיה, ליחדא שם י"ה בו"ה ביחודא שלים בשם כל ישראל: ויהי נעם ה' אלהינו עלינו ומעשה ידינו כוננה עלינו ומעשה ידינו כוננהו:

יהי רצון מלפניך ה' אלהי ואלהי אבותי, שתשרה שכינתך בינינו, ותפרוס עלינו סבת שלומך, ובזכות מצות ספה שאנחנו מקימין, ליחדא שם י"ה בו"ה ושכינתיה, בדחילו ורחימו ליחדא שם י"ה בו"ה ביחודא שלים בשם כל ישראל, ולהקיף אותם מזיו כבודך הקדוש והטהור נטוי על ראשיהם מלמעלה כנשר יעיר קנו, ומשם יושפע שפע החיים לעבדך (פלוגי בן פלוגית אמתך), ובזכות צאתי מביתי החוצה ודרך מצותיך ארוצה, יחשב לי זאת כאלו הרחקתי גדוד, והרב כבסני מעוני ומחטאתי טהרני, ומאושפיזין עילאין אושפיזין דמהימנותא תהיינה אזניך קשבות רב ברכות, ולרעים גם צמאים תן לחם ומימם הנאמנים, ותתן לי זכות לשבת ולחסות בסתר צל כנפיך בעת פטירתתי מן העולם, ולחסות מזרם וממטר, כי תמטיר על רשעים פחים, ותהא חשובה מצות ספה זו שאני מקים, כאלו קימתיה בכל פרטייה ודקדוקיה ותנאיה וכל מצות התלויים בה. ותיטיב לנו החתימה, ותזכנו לישב ימים רבים על האדמה אדמת קדש בעבודתך וביראתך. ברוך ה' לעולם ואמן:

ראוי לומר בכל פעם שייכנס לסעודה בסוכה תפלה קצרה זו

רבון העולמים, יהי רצון מלפניך, שיהא חשוב לפניך מצות ישיבת ספה זו, כאלו קימתיה בכל פרטייה ודקדוקיה ותרי"ג מצות התלויים בה, וכאלו פונתי בכל הפונות שפוננו בה אנשי פנסת הגדולה:

בליל ראשון כשנכנס לסוכה קודם שמסב לאכול ובכל יום קודם סעודתו יאמר

**אֲזַמִּין לְסֵעוּדַתִּי אֲשֶׁפִּיזִין עֵילָאִין, אַבְרָהָם יִצְחָק יַעֲקֹב, מֹשֶׁה
אַהֲרֹן יוֹסֵף וְדָוִד:**

ביום הראשון יאמר

בְּמַטּוֹ מִיַּנְךָ **אַבְרָהָם** אֲשֶׁפִּיזָא עֵילָאָה דִּיתְבָּא עִמִּי, וְעַמְךָ כָּל
אֲשֶׁפִּיזֵי עֵילָאִי, יִצְחָק יַעֲקֹב מֹשֶׁה אַהֲרֹן יוֹסֵף וְדָוִד:

ביום השני יאמר

בְּמַטּוֹ מִיַּנְךָ **יִצְחָק** אֲשֶׁפִּיזָא עֵילָאָה דִּיתְבָּא עִמִּי, וְעַמְךָ כָּל
אֲשֶׁפִּיזֵי עֵילָאִי, אַבְרָהָם יַעֲקֹב מֹשֶׁה אַהֲרֹן יוֹסֵף וְדָוִד:

ביום השלישי יאמר

בְּמַטּוֹ מִיַּנְךָ **יַעֲקֹב** אֲשֶׁפִּיזָא עֵילָאָה דִּיתְבָּא עִמִּי, וְעַמְךָ כָּל
אֲשֶׁפִּיזֵי עֵילָאִי, אַבְרָהָם יִצְחָק מֹשֶׁה אַהֲרֹן יוֹסֵף וְדָוִד:

ביום הרביעי יאמר

בְּמַטּוֹ מִיַּנְךָ **מֹשֶׁה** אֲשֶׁפִּיזָא עֵילָאָה דִּיתְבָּא עִמִּי, וְעַמְךָ כָּל
אֲשֶׁפִּיזֵי עֵילָאִי, אַבְרָהָם יִצְחָק יַעֲקֹב אַהֲרֹן יוֹסֵף וְדָוִד:

ביום החמישי יאמר

בְּמַטּוֹ מִיַּנְךָ **אַהֲרֹן** אֲשֶׁפִּיזָא עֵילָאָה דִּיתְבָּא עִמִּי, וְעַמְךָ כָּל
אֲשֶׁפִּיזֵי עֵילָאִי, אַבְרָהָם יִצְחָק יַעֲקֹב מֹשֶׁה יוֹסֵף וְדָוִד:

ביום הששי יאמר

בְּמַטּוֹ מִיַּנְךָ **יוֹסֵף** אֲשֶׁפִּיזָא עֵילָאָה דִּיתְבָּא עִמִּי, וְעַמְךָ כָּל אֲשֶׁפִּיזֵי
עֵילָאִי, אַבְרָהָם יִצְחָק יַעֲקֹב מֹשֶׁה אַהֲרֹן וְדָוִד:

ביום השביעי (הושענא רבא) יאמר

בְּמַטּוֹ מִיַּנְךָ **דָּוִד** אֲשֶׁפִּיזָא עֵילָאָה דִּיתְבָּא עִמִּי, וְעַמְךָ כָּל אֲשֶׁפִּיזֵי
עֵילָאִי, אַבְרָהָם יִצְחָק יַעֲקֹב מֹשֶׁה אַהֲרֹן וְיוֹסֵף:

דברי תורה

מאת כ"ק מרנן רבותינו הקדושים זי"ע

לבית איזביצא ראדזין

על סדר האושפיזין

קדושת האושפיזין מתעוררת בבני ישראל

בימי חג הסוכות

אַזְמִין לְסֵעוּדַתִּי אֲשֶׁפִּיזִין עִילָאִין...

[=נוסח הזמנת האושפיזין לסוכה]

רבנו הקדוש "בית יעקב" זי"ע מסבר אוזננו בהבנת עניין ה"אושפיזין" וקשר שלהם עם חג הסוכות – וכה הם דבריו:

בפנימיותו של כל יהודי נטוע כוח רוחני, המגיע מיסודם ושורשם של האבות הקדושים. שכן מידותיהם ומעשיהם הטובים של האבות, פעלו והטביעו חותם קודש בזרע ישראל כמבואר בגמרא "ישראל ביישנים, רחמנים, וגומלי חסדים"¹! וכפי מאמר הכתוב²: "פִּי חֶלֶק ה' עָמוּ, יַעֲקֹב חֶבֶל נַחֲלָתוֹ".

אלא שקדושה פנימית זו, לרוב נסתרת בעומק הלב ומכוסה בפגמים שונים המתהווים מכוח מעשי האדם, הלכך אין היא באה תמיד לידי ביטוי. לשם הסרת הסתר זה, על יהודי להשתדל בעבודת השם יתברך ולטהר את לבו לפני אביו שבשמיים – ואז מתגלות בקרבו מידות קדושות העליונות הטבועות בליבו של אדם מישראל מכוח 'קדושת האבות'.

חג הסוכות זמן שמחתנו, שמגיע מיד לאחר יום הכפורים ומחילת עוונותיו של אדם – הינו זמן מסוגל לכך ביתר שאת. במועד נעלה ומרומם זה, מסוגל היהודי מכוח אהבת הבורא יתברך הפועמת בקרבו והשמחה במצוותיו, לעורר ולהביא לידי גילוי את מידותיהם הקדושות של האבות, הנטועות בעמקי נשמתו.

זוהי כוונתנו באמירת "סדר אושפיזין": לעורר ולזמן ליבנו, שנוכל לקבל ולספוג מקדושתם העילאית של "אושפיזין" העליונים המתעוררת בליבם של ישראל, בימים נעלים אלה של חג הסוכות.

[בית יעקב]

¹ יבמות עט, א.

² דברים לב, ט.

ט"ו תשרי – יום א' דסוכות

אושפיזא דאברהם אבינו

מעשה הבריאה עמד לרשות אברהם אבינו לסייעו בעבודתו

וּנְבָרְכוּ בְךָ כָּל מְשֻׁפָּחַת הָאָדָמָה [בראשית יב, ג]

במדרש מבואר³, כי אפילו ספינות שהיו מפרשות בים הגדול ומטענן יין, היו ניצולות מן הסערה בזכותו של אברהם. שואל המדרש, וכי מה זכות יש בכך לאברהם, הלוא בין כך היין ברובו "יין נסך" שאסור בהנאה?? עונה המדרש, שתועלת עקיפה נצמחה לאברהם אבינו עקב כך, שבגין הצפת השוק בשפע יין, היה אף יין כשר נמכר במחיר זול לאברהם ולכל 'הנפש אשר עשו בחרן'⁴.

מנהיר רבנו בעל "תפארת יוסף":

אברהם אבינו, עקב פעולותיו הנמרצות בהפצת אמונת הבורא בקרב הברואים כמאמר "וְאֵת-הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר-עָשׂוּ בַחֲרָן" וכתרגומו⁵ "וְיֵת נַפְשָׁתָא דְשַׁעֲבִידוּ לְאוּרִינָא", שהיה מרגיל שם שמים בפי הבריות כמאמר "וַיִּקְרָא-שֵׁם בְּשֵׁם ה' אֵל עוֹלָם"⁶ – זכה להיות בגדר 'נזר הבריאה' עד שכל הבריאה שווה הייתה עבורו, כמאמר המדרש⁷ על הפסוק "אֵלֶּה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהַבְרָאָם"⁸, "בְּהַבְרָאָם" אותיות "אֲבֵרָהֶם", היינו שעיקר המכוון בבריאה היה עבור אברהם.

אי לכך, שורת הדין נותנת הייתה שהכול יסייעו לאברהם בדרכו לאן שיפנה, וכל מאורעות עולם יעזרו לאברהם אבינו במלאכתו בקודש. שהרי כל המכוון בבריאה הינו כאמור אברהם, נמצא אפוא שהבריאה חבה לאברהם אבינו את עצם קיומה. ולכן אף מאורע עקיף כספינות המפרשות בים, היה מן הדין שיסייע לאברהם בעבודתו.

³ בראשית רבה, פרשה לט, אות יא. והשווה גם יבמות סג, א. וראה ברכות ו, ב: "כל העולם כולו לא נברא אלא לצוות לזה".

⁴ בראשית יב, ה.

⁵ שם.

⁶ בראשית כא, לג. וכפירוש רש"י: "ויקרא שם", על ידי אותו אשל נקרא שמו של הקב"ה אלוה לכל העולם, לאחר שאוכלים ושותים, אמר להם ברכו למי שאכלתם משלו, סבורים הייתם שמשלי אכלתם, משל מי שאמר והיה העולם אכלתם!" (עכ"ל רש"י, שם).

⁷ בראשית רבה, פרשה יב.

⁸ בראשית ב, ד.

בכך מסביר מרן בעל "תפארת יוסף" המובא בחז"ל⁹ אודות הצלחת אברהם בעת 'מלחמת המלכים'¹⁰ שנוכרת בפרשת לך, שהצלחתו נזקפה לזכות נס משמים שעפר ואבנים שהיו עבדי אברהם זורקים נהפכים היו לחיצים ובליסטראות, עד שלא יכלו המלכים לעמוד כנגד אברהם וחניכיו ילידי ביתו.

כל זאת באה לו לאברהם מטעם האמור, שכל קיום העולם נזקף לזכותו של אברהם אבינו, הלכך היה הדין נותן שאף עפר ואבנים שהם חלקי 'דומם' בבריאה ייכנסו לשירותו של אברהם לצרכי הגנתו, מכיוון שאברהם אבינו בעבודתו בקודש הכניס עניין 'כבוד שמים' בעולם אף בחלקי 'הדומם' שבו, כאשר על ידי לימודו ודרכיו ניכר בעליל כי 'הכול ברא לכבודו'.

['תפארת יוסף', מסכת סנהדרין דף קח:]

*

וַיַּעַל אַבְרָם מִמִּצְרַיִם. וְאַבְרָם כָּבֵד מְאֹד בַּמִּקְנָה בַּפָּסֶף וּבַזָּהָב

[בראשית יג, ב]

מהו לשון 'כָּבֵד מְאֹד' הנאמר ברכושו של אברם? [=וראו רש"י: 'טעון משאות']
מפרש רבנו בעל 'מי השלוח':

אברהם אבינו, בכל העיתים שעברו עליו עד הנה, היה מחזיק ברכוש מזערי בלבד, בבחינת הצדיקים שאודותם נאמר בכתוב¹¹ 'צִדִּיק אֵכֵל לֶשְׂבַע נֶפְשׁוֹ'. והנה, עקב ירידתו למצרים, הושפע רכוש גדול על אברהם בדמות 'צאן-וּבָקָר וְחֲמֹרִים, וְאַתְנַת וְגַמְלִים'¹², והיה מחזיק בבעלותו כסף וזהב ומקנה.

מכיוון שכך, ירדה הרגשת 'כבודות' על אברהם אבינו, בחשבו לנפשו 'וכי מה צורך לי בכסף ובמקנה כה רב, הדורשים התנהלות אחרת מכפי שהורגלתי בה! לזאת מעיד הכתוב: 'וְאַבְרָם כָּבֵד מְאֹד בַּמִּקְנָה בַּפָּסֶף וּבַזָּהָב', לאמור: כל הרכוש הרב שנפל בחלקו, משרה היה עליו מין תחושת 'כבודות' כביכול!

[מי השלוח]

⁹ גמרא סנהדרין, קח ב.

¹⁰ להלן פרק יד, פסוקים יד-טז.

¹¹ משלי יג, כה.

¹² לעיל יב, טז.

גודל השמחה של אברהם אבינו בעת קיימו מצוות ברית מילה

אודות 'מידת השמחה' שאפפה את אברהם אבינו ע"ה בעת קיום מצוות ברית מילה בבשרו, כותב מרן "בית יעקב" דברים גבוהים ורמים – וכה הם דבריו:

בידוע הדבר, שקיום מצוות 'ברית מילה' אצל ישראל מצטיינת במידת 'שמחה יתירה' ונעשית ברוב גיל וחדווה לדורות עולם, כפי שדרשו רבותינו הפסוק "שֶׁשׁ אֲנֹכִי עַל-אִמְרַתְךָ"¹³ על מצוות ברית מילה, ואף קבעו בקודשם כי "מצווה שהיו ישראל מקיימים בשמחה, עדיין עושים אותה בשמחה"¹⁴!

מהיכן נובעת שמחה עצומה זו של ישראל, בעת קיום מצוות ברית 'מילה'??

אומר רבנו "בית יעקב", כי השמחה במצוות מילה נובעת מאופן קיומה של המצווה לראשונה בידי אברהם אבינו. שכן בשעה שנצטווה אברהם מפי הקב"ה על המילה, היה שש ושמח עד מאוד בקיום המצווה. ומכוח שמחה עצומה זו שהייתה באברהם אבינו בשעת קיום המצווה, הונחלה השמחה בקיום המצווה בעם ישראל, עד לסוף כל הדורות!

מוסיף ומאיר רבנו 'בית יעקב':

"באם נרצה לשער את גודל שמחת ליבו של אברהם אבינו בשעה שקיים בעצמו לראשונה מצווה זו, עלינו לתאר לעצמנו שבמצוותו גנוזה הייתה שמחה יתירה במידה כה רבה, עד שהייתה שקולה כנגד כל שמחת ישראל לדורות עולם, בקיימם מצווה של 'ברית מילה'! נקל בזאת אפוא לשער את גודל מידת השמחה ששררה בנפשו של אברהם אז.

[בית יעקב]

וְאַבְרָהָם בֶּן-תְּשֻׁעִים וְתִשְׁעֵי שָׁנָה, בְּהַמְלוֹ בְּשָׂר עֶרְלָתוֹ

(בראשית י"ז, כ"ד)

לכאורה יש להבין, מדוע נצטווה אברהם אבינו מפי השם יתברך על המילה רק לעת זקנותו, בהגיעו לשנתו התשעים ותשע – ולא לפני כן?? על שום מה הונח משמים לאברהם להישאר בלתי "תמים" עד לזקנותו המופלגת??

¹³ תהלים קיט, קסב.

¹⁴ שבת קל, א.

מאיר בעניין זה מרן "בית יעקב":

"עבודת השם" של אברהם אבינו בטרם שנימול, כרוכה הייתה מצדו בקשיים בלתי רגילים. שכן מקודם שמל אברהם עצמו, כאשר גופו טרם נתקדש בקדושת הברית, הייתה כל פעולת עבודה מצדו של אברהם כרוכה אצלו "בעבודות ובירורים" עד אין לשער, לפי שכוחות הגוף החומרניים מעכבים ומכבידים היו עליו בדרכו. לזאת הוצרך אברהם לכל מיני "עבודות" לשבר את גופו, עד שזו עלתה בידו. ואלו לאחר המילה, נפתחו בפני אברהם אבינו שערי זיו ואורה וגופו נזדכך ביותר, עד שכבר לא נזקק בדרכו ל"עבודות" כבודות כמקדם.

אכן דווקא בשל עובדה זו – **מטעים רבנו** – נודעה יקרות מיוחדת בעיני השם יתברך לעבודותיו ויגיעותיו של אברהם אבינו **מלפני המילה**, וחפץ בם מאד. לפי שגלוי וידוע לפניו יתברך כי בעבודותיו הללו קונה אברהם לעצמו רוב חיים וחסד, כדרך כל עבודה ובירור שבא מצד האדם, שממציא לנפש האדם חיים וחסד, וזוהי מידה טובה ומעולה לפני אברהם.

אי-לכך, היה הקב"ה ממתין עם ציווי המילה משך כל אותן השנים, למען לא יאבד אברהם מעבודותיו בקודש שהיה משקיע בימים אלה ברוב עמל ויגיעה.

ומדוע הגיע הציווי לאברהם על המילה בשנת צ"ט לחייו דווקא?? מסביר רבנו בעל "בית יעקב", שאף בזאת טמון היה חשבון שמים עמוק ומדוקדק. שכן במלאות מאה שנים לחיי אדם, מוגדר האדם בלשון התנא¹⁵ "כאלו מת ועבר מן העולם!" היינו, עיקר שנותיו ושיעור קומתו של אדם נקבעים וכלולים בסך "מאה" שנות חיים שהינן 'קומה שלימה' במספר, ורק מה שנכנס ונכלל בנפשו במסגרת מספר זה נשאר חקוק בקרב האדם לעולם.

לאור זאת, אלמלי הייתה מילתו של אברהם נדחית עד מלאות לו מאה שנה, היה שיעור קומתו הרוחני של אברהם אבינו לוקה בחסר ובלתי ניתן היה להשלימו, והיה הדבר אצלו בבחינת "מְעֹנֵת לַאֲיוֹכַל לְתִקְוָה"¹⁶! הלכך הגיע הציווי לאברהם על המילה בשנת צ"ט לחייו, בטרם הגיעו לשנת המאה, כאשר בכך היה סיפק ביד אברהם אבינו לבוא על תיקונו המלא מכל צד שבו.

יוצא אפוא, שבמכוון הגיע הציווי לאברהם על המילה בשנת צ"ט דווקא לימי חייו, לא לפני כן ולא לאחר מכן: 'לפני כן' לא – כדי שתימלא בו סאת דרכיו

¹⁵ מסכת אבות, פרק חמישי, משנה כא.

¹⁶ קהלת א, טו.

ועבודותיו בקודש לנחת רוח לפניו יתברך. ו'אחרי כן' גם לא – למען לא ימלאו לאברהם בינתיים מאה שנות חיים, בטרם ייחתם בגופו אות ברית קודש! וכיוון ששלמו צ"ט שנים לימי חיי אברהם – הגיע רגע המכוון, שבו נצטווה אברהם מלפני השם יתברך על המילה.

(בית יעקב)

ט"ז תשרי – יום ב' דסוכות

אושפיזא דיצחק אבינו

יצחק אבינו ע"ה לפי מידתו בקדושה, הוצרך להישאר בארץ ישראל

**וַיְהִי רָעַב בְּאֶרֶץ מִלְכָּד הָרָעַב הָרֵאשׁוֹן אֲשֶׁר הָיָה בְיָמֵי אַבְרָהָם..
וַיֵּלֶךְ יִצְחָק אֶל אַבְיִמֶלֶךְ מֶלֶךְ פְּלִשְׁתִּים.. וַיֵּרָא אֵלָיו ה' וַיֹּאמֶר
אֶל-תִּירַד מִצְרַיִמָּה, שָׁכֵן בְּאֶרֶץ אֲשֶׁר אָמַר אֵלֶיךָ**

[בראשית כו, א-ב]

מדוע על יצחק אבינו נאסר בעת הרעב לנסוע למצרים – בעוד שאברהם אבינו לא מצינו בו שנאסרה עליו היציאה מן הארץ במהלך 'הרעב הראשון', והוא אכן נסע למצרים?

מבאר רבנו הקדוש "מי השלוח":

בידוע כי מידתו של יצחק אבינו הינה 'מידת הגבורה', שיסודה ביראה יתירה בבחינת "פחד יצחק". מי ששורשו במידת יראה עילאית כזו, עליו לחיות את חייו באופן של 'צמצום' תוך שמירה מתמדת מכל מכשול שלא יאונה לנפשו, ולבל ייקלע למקום זר ששם עלול לבוא לידי ניסיון במידותיו ובענייניו.

מסיבה זו, היה יצחק אבינו מְצַנָּה ועומד בזהירות יתירה לבל יעזוב מקומו שבארץ ישראל למטרת חיפוש פרנסה, אלא הוזהר להמתין עד שתגיע אליו ישועת השם במקומו ובארצו, בהתאם למידת הצמצום שהיה נוקט בה תדיר.

מה שאין כן אברהם אבינו שמידה אחרת הייתה בו, והיא מידת התפשטות החסדים בבחינת "חסד לאברהם" ויכול היה אפוא להתפשט בעבודתו כדרכו בקודש מבלי חשש – הלכך לא נזקק אברהם למגבלה זו כל עיקר.

ומסיים רבנו הקדוש "אורחות חיים", ב"תשלום" על "מי השלוח", וז"ל:

"וכן בכל נפש מישראל, מי שהוא מכיר תכונת נפשו שהוא 'מוגדר' [=היינו שנפשו גדורה ושמורה מטבעה], מותר לו לנסוע ממקומו ולחזור אחר סיבתו לפרנסה. אכן מי שמכיר נגעיו לבבו שיוכל לבוא חלילה ל'התפשטות' [בדבר שאינו ראוי] – זה צריך להמתין על ישועת השם יתברך, שיזמין לו במקומו ובביתו איזה סיבה!" [=עד כאן לשון רבנו 'אורחות חיים'].

["מי השלוח" סוף פרשת תולדות, ו"תשלום" שם]

בהתאם ליסוד האמור מבאר מרן בעל "מי השלוח" את הסיבה והטעם לכך שאברהם אבינו לשם מציאת זיווג עבור בנו יצחק שלח עבדו אליעזר בשליחות מצווה זו, ולא את בנו יצחק שלא נקף אצבע בעניין – בניגוד ליצחק אבינו ששלח כידוע את בנו יעקב לבקש אחר זיווגו בבית לבן.

זאת לפי שאברהם אבינו ידע והכיר היטב בנפש יצחק בנו כי הינו "שורש כל היראות שבעולם" [=לשון רבנו 'מי השלוח'] ונשמר לחלוטין מכל פעולת מעשה אשר תוצאותיה אינן מבוררות ושעלולות להתפשט בכיוון בלתי הגון, ועל שום כך יהא נמנע מכל פעולה של מציאת זיווג מחשש שמא לא יצליח למצוא את זיווג המתאים כפי שורשו והליכות קדשו. הלכך היה אברהם שולח לתכלית זו את עבדו אליעזר, שהוא יצא ויבוא במקומו, בכדי למצוא את הזיווג יצחק.

["מי השלוח" ח"א, פרשת חיי שרה]

יצחק אבינו כפי מידתו לא שייך היה שיקרב את הבריות לעבודה

וַיֵּשֶׁב יִצְחָק בְּגֵרָר.. וַיִּזְרַע יִצְחָק.. וַיְבָרְכֵהוּ ה'...

[בראשית כ"ו – ו, י"ב–י"ג]

יש להתבונן בנקודה דלהלן:

הנה אצל אברהם אבינו מצינו שהיה עושה נפשות למען אמונת הבורא כמאמר "וְאֵת-הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר-עָשׂוּ בְחָרָן"¹⁷, ודרשו חז"ל "אברהם מגייר את האנשים ושרה מגיירת את הנשים", וכן היה אברהם אבינו עוסק בנטיעת אש"ל ובהכנסת אורחים על מנת להכניס את הבריות תחת כנפי השכינה. אולם ביצחק אבינו, לא מצינו כי ימשיך בהנהגה עליונה זו. מדוע אכן לא??

¹⁷ בראשית יב, ה, ורש"י שם.

משיב על כך מרן הקדוש בעל "אורחות חיים":

מדרכו של אברהם אבינו, שהיה נוהג ב"מידת החסד". באמצעות מידה זו התפשט בגודל חסדיו ופרש כנפיו על פני יושבי הארץ לקרבם לאמונת הבורא, מבלי הבדל בין אדם לאדם וללא בדיקה לעומקם של מעשי איש ותחבולותיו, אם נקיים ומבוררים המה.

לא כן הייתה מידת יצחק אבינו, שהיה דגול 'במידת הגבורה' ובסוד הצמצום.

אי לכך, היה יצחק כפי דרכו בקודש עוסק בבירורים ובצמצומים עד לעומק הדברים, כדי שבאמצעות בירורים הללו תצא הצמיחה הפנימית יפה ומבוררת.

זהו בעצם סוד אותה "זריעה" שהיה יצחק זורע בארץ כמאמר הכתוב "וַיִּזְרַע יִצְחָק בְּאֶרֶץ הַהוּא" – על שום שכל מעשיו והליכותיו של יצחק היו במתכונת "זריעה" שמפסדת את הזרע בקרקע, אולם מתמצית כוח הפנימי של הזריעה עולה כפורחת צמיחה יפה ומבוררת המכילה בקרבה את כוח נקודת התמצית, כשהוא נקי וזך מכל פסולת. וזהו "וַיְבָרְכֵהוּ ה'" בתוצאה המשובחת של זריעתו, שהיא תרומת מדתו של יצחק.

מכיוון שהיה יצחק אבינו עוסק בבירורים אלו, והיה מנפה תדיר את הפסולת מן הסולת מחמת שירא היה בנפשו להוציא מתחת ידיו מעשה בלתי מבורר – הלכך לא נמצא אצלו ובמחיצתו מקום לכל אותם 'גרים' מרובים שהתגירו בימי אברהם, לפי שהיו הדרישות במחיצתו של יצחק גבוהות למדי עבורם... ועל שום כך לא יכלו הללו להימצא תדיר במחיצת קדשו ולהידבק במידותיו ובדרכו המיוחדת של יצחק.

[סוד ישרים לחג הסוכות, עניין ע"ו]

י"ז תשרי – יום ג' דסוכות

אושפיזא דיעקב אבינו

וַיֵּשֶׁא יַעֲקֹב רַגְלָיו..

[בראשית כט, א]

מהו לשון "וישא יעקב רגליו" האמור בהליכת יעקב?

מפרש רבנו בעל "בית יעקב":

'קומת אדם' משולה הינה לשיעור דרגתו בקדושה: בעוד שראש הוא "מלך האברים" בתור משכן השכל ודעת שבאדם, והוא רומז לדרגה גבוהה

שברוחניות הנפש; הרי "רגליים" לעומת זאת רומזות לבחינות הנמוכות שבאדם, המשולות לרגליים הללו שבהן אדם דורך על פני הארץ הנמוכה והשפלה.

הכתוב מדגיש בזאת לגבי יעקב אבינו, כי "חלוקה" זו שתקפה אצל כל אדם באשר הוא – אצל יעקב אבינו היא לא 'תפסה'. שכן יעקב אבינו עבד על עצמו ועל אברי גופו במידה גדושה כזו, עד כי **וַיִּשָׂא יַעֲקֹב רַגְלָיו** – היינו יעקב הגביה את "רגליו" שהן בחינות הנמוכות שבגופו להיותן נמשכות תמיד אחר הראש, עד שהתרוממו מעצמן ללכת אחרי 'הראש' שהינו משכן השכל.

כה בעצימות הטביע יעקב את כוח הקדושה בקרב אברי גופו, עד שכל אבריו כולל אלו שפועלים ברגיל שלא מדעת אדם נעשו מורגלים בעבודתו יתברך ופעלו לפי השכל, בבחינת מאמר התנא שהיה מעיד בעצמו: **"מחזיק אנוכי טובה לראשי בשל כך, שתיכף עם הגיעי ל"מודים" רוכן הוא מעצמו ומשתחויה!"**¹⁸. משמעות הדברים הינה כאמור, שהגוף נעשה מורגל ודרוך בעבודת הבורא.

(בית יעקב)

*

וַיִּוְתֵר יַעֲקֹב לְבָדוֹ, וַיֵּאבֶּק אִישׁ עִמּוֹ עַד עֲלֹת הַשָּׁחַר..

[בראשית לב, כה]

"וַיֵּאבֶּק אִישׁ עִמּוֹ". אמר רבי יהושע בן לוי, מלמד שהעלו אבק ברגליהם עד כיסא הכבוד!

[גמרא חולין צא.]

אומר מרן אדמו"ר רבנו גרשון חנוך העניך זצללה"ה בספרו **"סוד ישרים"**:

יעקב אבינו עליו השלום, אף שהיה בבחינת **"וַיִּוְתֵר יַעֲקֹב לְבָדוֹ"** ונדמה היה בעיני עצמו לבחינת **"אבק"** שאינו מצמיח, היינו שנעלם הימנו אור הישועה – מכל מקום לא היה מייאש עצמו חלילה, אלא בוטח היה בהשם יתברך בכל נפשו ומאודו כי בוא תבוא הימנו ישועה. וזהו שרומזת הגמרא באמרה **שאבק רגליהם עלה עד לכיסא הכבוד – לאמור: אפילו 'אבק' שברגליו, הרומז למקום הנמוך ביותר שבאדם, "העלה" יעקב במבטו למרומים 'עד לכיסא הכבוד' בתקווה תמידית לישועת השם שתגיע כהרף עין!**

¹⁸ תלמוד ירושלמי, פרק שני דברכות.

ומסיים רבנו בזה הלשון:

”וכן פעל יעקב אבינו בלב זרעו עד עולם, בזה שעלה אבק רגליו עד כיסא הכבוד – שיהיה תמיד בטוחות בלבב ישראל בקביעות, אשר אף מי שהוא בדרגה הנמוכה ביותר, מכל מקום לא יסור ח”ו בטחונו מה, ויהיה יודע בטח שיש לו גם כן דרך לעלות עד כיסא הכבוד!”

[”סוד ישרים” לחג הסוכות, עניין ד’]

*

כוח אמונתו הגדולה של יעקב אבינו ע”ה ומבטחו בהשי”ת בכל מצב

**וַיִּקְמוּ כָל-בָּנָיו וְכָל-בְּנֹתָיו לְנַחֲמוֹ, וַיִּמְאֵן לְהִתְנַחֵם, וַיֹּאמֶר פִּי-
אֵרֶד אֶל-בְּנֵי אָבִל שְׂאֵלָה**

[בראשית לז, לה]

”אָבִל שְׂאֵלָה” – כפשוטו לשון קבר הוא.

”ומדרשו – גיהינם. סימן זה היה מסור בידי מפי הגבורה, אם לא ימות אחד מבני בחי, מובטח אני שאיני רואה פני גיהינם!”

[רש”י]

דרש על כך רבנו הגדול ”בית יעקב”:

צאו וראו, עד היכן גדלה בזאת אמונתו הפשוטה של יעקב אבינו עליו השלום, ועד כמה הייתה אחיזתו איתנה בה’ אלוקיו, אף בימים אלה הקשים לו מנשוא.

שהרי עד כה היה יעקב אבינו מתהלך לפי תומו וחש בטוח בנפשו, למרות היותו למוד בחייו בניסיונות וצרות רבות שהקיפוהו מכל עבר, דוגמת צרת לבן הארמי וסייעתו, רדיפת עשו ואנשיו, צרת דינה ושכם, מלחמותיו במלכי האמורי ועוד כהנה – מכל מקום כל ניסיונותיו וקורבנותיו על מזבח ההליכה בדרכי השם לא הכהו את רוחו של יעקב ולא הרפו את ידיו חלילה. בפרט לאור הידיעה כי שמורים עבורו חיי עולם הבא ’ואינו רואה פני גיהינם’, כפי שהיה הסימן מסור בידו ’מפי הגבורה’ כי לא יעזוב נפשו לשאול ולא ייתן לאיש חסידו לראות שחת. דבר זה בעצמו היה בו משום חיזוק ותמיכה בנפשו ונסך בו כוח ועוזו ברוחו.

אלא שכעת ”קפץ עליו רוגזו של יוסף” – שניפץ ליעקב כל מבטח חייו בפניו.

שכן כמו לא די ליעקב אבינו בעצם הגזירה שניחתה על ראשו, בהיקרע מעמו בחתף אישון עינו ומחמל נפשו ’בן פורת יוסף’ שבדמותו ראה יעקב אבינו את המשך שלשלת הקדושה ואת מסורת ההנהגה בכרם בית ישראל. כאלו אין די בכך עבור יעקב בעצם האסון ובנסיבות הנוראיות שבהן מצא יוסף את מותו

כמאמר הכתוב "חִיָּה רְעָה אֶכְלֶתְהוּ, טָרֶף טָרֶף יוֹסֵף"¹⁹! עוד נוספה לו צרה על צרתו ושבר על שברו, כאשר כל משענו בחיי עולם הבא קרס למול עיניו. שכן מבטחו של יעקב התבטא כאמור בסימן המסור בידו שבניו אינם מתים בחייו, ואלו עתה לאחר ששיכל בחייו את יוסף בנו, שוב לא נותר בידו כל מבטח ומשען כביכול ונראה בעיניו כאלו אבוד הינו משני העולמות, חס וחלילה..

ואם עדיין אין די עבורו בכל אלה, נוסף לו שוב יגון על יגונו בהסתלקות 'שכינה הקדושה' שלא שרתה עליו במשך אותן שנות היעדרו של יוסף! זאת מפאת שקיעתו באבל על בנו, והרי כידוע 'אין שכינה שורה אלא מתוך שמחה'²⁰. הייתה זו אפוא "עת צרה ליעקב" שכמוה לא נהייתה מימות עולם.

והנה, במצב קודר ומייאש כזה, נעמדה לכאורה בפני יעקב הברירה לעזוב מעתה את צדקתו בעבודת השם שלו, וישקיע כעת לכל הפחות בחיי עולם הזה.. שהרי 'בן עולם הבא' כבר אינו, לכל הפחות יציל לעצמו חלק ב'חיי שעה' שבעולם הזה.. כביכול.

אכן יעקב אבינו עליו השלום בחיר האבות, לא כן עמו, אלא ממשיך הינו בתומו באיתנות מבלי להרפות מעבודתו, בבחינת "אַחֲזִיתִיו וְלֹא אֶרְפְּנוּ"²¹! שכן יודע יעקב כפי שיודעים זאת שאר צדיקי עולם, שאין ערך בעולם לחיי אדם מבלעדי השם יתברך, שזולתו אפילו חיי שעה אין בהם טובה וחיים, ואפילו נשימת פיו מכוחו יתברך היא באה כמאמר "כָּל הַנְּשָׁמָה תִּהְיֶה יָהּ"²²! והרי על כל נשימה ונשימה יש לאדם להודות לפני ה', ממילא אף על חיי שעה הפשוטים יש לו צורך להודות ולשמח, ובזה דבק עצמו יעקב בבורא והתחזק בה' אלוקיו.

זהו סוד כוחו של יעקב אבינו ונחלת חלקו לעולם, שאינו מייאש עצמו בשום מצב שהוא, ומקומו לא יניחנו למרות כל ההרפתקאות שעוברות עליו. ומדעת קדושים זה נשרש הדבר בלב כל ישראל, שיהיה ליבם תמיד דבוק בה' יתברך בכל עניינם ומצבם!

[בית יעקב, אותיות ג, יב]

וַיְחִי יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם.. [בראשית מז, כח]

מדוע בתיבת "וַיְחִי" נזכר אבינו בשם "יַעֲקֹב" (=בניגוד לפסוק הבא שבו נתכנה "יִשְׂרָאֵל" – כמאמר "וַיִּקְרְבוּ יְמֵי יִשְׂרָאֵל")?

¹⁹ לז, לג.

²⁰

²¹ שיר השירים ג, ד.

²² תהלים קג, ו.

מבאר רבנו הקדוש "אורחות חיים" זי"ע:

כוחו הגדול של יעקב אבינו וגדולתו המיוחדת, באה לכלל ביטוי בכך שלא זו בלבד בעת עסקו בענייני 'מושכלות' היה יעקב דבק בקדושה העליונה, אלא אף בעסקו בענייני הגוף ובעסקי "עולם הזה" שהם חלקים הנמוכים שבנפש אדם – אף באלה היה יעקב דבוק ב"שורש החיים" שלו. דבקות העצומה של יעקב אבינו הקיפה את כל חלקי הנפש שבו – למן הפסגה הנשגבה ביותר ועד לתחתיתה הנמוכה ביותר, ונפשו הגדולה קשורה הייתה בקשר אמיץ לשורשה העליון בשמי שמים מבלי שום שיור.

וזהו שמודיע לנו הכתוב: **"וַיְחִי יַעֲקֹב"** – אף במדרגה התחתונה המכונה **"יעקב"** [=מלשון "עקב" שהינו חלק הנמוך שבאדם], היה יעקב דבק בבחינת **"וַיְחִי"** בשורש החיים שלו העליון.

ובאמצעות קדושה נשגבה זו זכה יעקב למה שלא זכה איש לפניו ואחריו, כי **"דמות דיוקנו חקוקה מתחת לכיסא הכבוד"**, עקב היותו בבחינת **"מרכבה"** ל'כבוד שמים' בעולם (=כמובא במדרש²³).

(תפארת החנוכי)

י"ח תשרי – יום ד' דסוכות

אושפיזא דמשה רבנו

סגולת משה רבנו ע"ה שהיה מנוגב מכל חמדות עולם הזה

וַתִּקְרָא שְׁמוֹ מֹשֶׁה, וַתֹּאמֶר, פִּי מִן-הַמַּיִם מְשִׁיתָהוּ

(שמות ב, י"א)

לכאורה ייפלא:

וכי על שום עובדה צדדית גרידא, שמשה רבנו 'נמשה' בילדותו מן המים – ייקבע כך שמו של 'משה' אדון הנביאים בתורתנו הנצחית לדורות עולם?!

מבאר רבנו הקדוש **"בית יעקב"** זי"ע, מיסוד אביו רבנו הקדוש **"מי השלוח"**:

השם **"משה"** – הינו מאפיין את מהותו וקו אופיו היקר של משה רבנו, גואלן של ישראל ורבן של נביאים.

²³ ראו בראשית רבה, סדר וישלח, פרשה פב: **"אמר ריש לקיש, האבות הן הן המרכבה"** (ע"כ).

שכן "מים" הללו הנזכרים בכתוב אינם 'מים' סתם, אלא עניין פנימי רמוז במ. "מים" הינם רומזים כנודע לתאוות העולם וחמדותיו, השוטפות בנפשו של אדם כשטף הנהר במרוצתו. "יסוד המים" הינו אחד מארבעה יסודות הבריאה שמהם מורכב האדם (=שהם עפר, רוח, אש, מים), ומן יסוד המים נמשכות להן כל תשוקותיו של אדם ותאוותיו החומריות²⁴.

מאפיין נוסף שקיים במים הינו – היותם משוללים גוון עצמי כלשהו²⁵.
מציין לאור זאת רבנו "בית יעקב":

אופיו המיוחד של משה רבנו, אשר רוממו ונשאו מעל לכל אדם נברא בעולם – התבטא בהיות נפשו של משה רבנו זכה ונקייה תדיר מכל שמץ של חמדה עצמית, ובכך שבכל עת היה משה עומד לפני השם 'במצב הכן' לקראת קיום רצון הבורא יתברך ומילוי שליחותו. כל ישותו של משה רבנו אומרת הייתה תדיר 'מילוי רצונו יתברך' מבלי גוון עצמי וללא רצון אישי כלשהו.

הלכך זה שמו וזה זכרו בתורה הקדושה "מֹשֶׁה", ושם זה נאה לו והוא יאה לשמו: שכן "מֹשׁוֹי" ומסולק הינו משה רבנו מכל 'מים' וחשק שבעולם, ואין קיימת בקרבו שום נגיעה אנושית מסוג כלשהו. כל מהותו של משה רבנו מהווה חטיבה אחת של ביטול עצמי, ונכונות לעשיית רצונו יתברך ומילוי שליחותו. השם 'משה' מבטא אפוא את מהותו ואופיו הפנימי של אדון הנביאים.

('בית יעקב' על יסוד דברי רבנו הקדוש 'מי השלוח')

בזאת מסביר רבנו הקדוש "בית יעקב" זי"ע את העובדה, מדוע נבחר משה רבנו דווקא, לשליחות העליונה לשמש 'גואלן של ישראל':

זאת לפי ש"שעבוד מצרים" התבטא בעיקר בשעבוד נפשם ורצונם של ישראל לאומת מצרים. אי-לכך "גאולת מצרים" זו, שמגמתה העיקרית להפוך את בני ישראל לעם 'בני חורין' מן השעבוד לתאוותיו הגשמיות, צריכה הייתה לבוא באמצעות אישיות מרוממת, נקייה וחפה בעצמה מכל שמץ של שעבוד שכזה.

על האיש שנבחר לשליחות קודש זו להיות טהור מכל רבב של שעבוד הנפש, שכן באם יימצא בליבו שמץ של שעבוד כלשהו לרצון עצמי או לתאוות כלשהן, הינו נזקק בעצמו לגאולה, וכיצד ישוחרר הוא, והלוא "אין חבוש מתיר עצמו מבית האסורים!" מכל שכן שאין בכוחו להתיר חבושים אחרים זולתו..

²⁴ שערי קדושה, שער א וב'; משנת חסידים, מסכת ההרכבה.

²⁵ כן מבואר בספרים, שהמים מקבלים גוון של הכלי שהם בתוכו, או מהשתקפות המראות שלמעלה.

הלכך, לתפקיד "גואלם של ישראל" נבחר זה האיש משה רבנו עליו השלום, שמעולם לא קם בארץ אדם "בן חורין" אמיתי ומושלם כמוהו, החף בנפשו מכל זיק של שעבוד נפשי, מלבד כפיפות מוחלטת אליו יתברך. זהו האיש משה, שנמצא מתאים יותר מכל לשליחות האלוקית הנעלה להוציא את בני ישראל מתחת שעבוד יד מצרים.

[בית יעקב]

משה רבנו ע"ה היה חש בתדירות בהשראה האלוקית שבבריאה

וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁמִינִי קָרָא מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו.. וַיִּקְחוּ אֶת אֲשֶׁר צָוָה מֹשֶׁה.. וַיִּקְרְבוּ כָּל-הָעֵדָה וַיַּעֲמֵדוּ לִפְנֵי ה', וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה, זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר-צָוָה ה' תַּעֲשׂוּ, וַיֵּרָא אֲלֵיכֶם כְּבוֹד ה'

[ויקרא ט, א, ה-ו]

"לפי שכל שבעת ימי המילואים שהעמידו משה למשכן ושימש בו, ופירקו בכל יום, לא שרתה בו שכינה. והיו ישראל נכלמים ואומרים למשה: "כל הטורח שטרחנו שתשרה שכינה בינינו, ונדע שנתכפר לנו עוון העגל!"

"לכך אמר להם משה "זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר-צָוָה ה' תַּעֲשׂוּ" - אהרן אחי כדאי וחשוב הוא ממני, שעל ידי קורבנותיו ועבודתו תשרה שכינה בכם, ותדעו שהמקום בחר בו!"

[רש"י, ויקרא ט-כג]

השאלה היא:

מדוע אכן לא שרתה השכינה במשכן מקודם לכן, בימים שמשה שימש במשכן? כלום משה רבנו נמצא בלתי ראוי שתשרה השכינה במשכן על ידו?!

מאיר מרן הקדוש "בית יעקב":

המשכן, תכליתו היא לגלם את 'השראת השכינה' בין ברואי עולם, ותעודתו הינה המחשת הנוכחות האלוקית בקרב מעשה הבריאה. עבודת הכהן במשכן משמשת עדות לכך, שהשכינה שורה בישראל ועבודתם רצויה לפניו יתברך.

והנה משה רבנו עליו השלום, במדרגתו העליונה ששרוי היה בה תדיר, היה חש בתמידות בהשראה האלוקית שבבריאה, שכן 'שכינה מדברת מתוך גרונו'

של משה²⁶! כמאמר הכתוב 'פָּה אֶל-פֶּה אֲדַבֵּר בּוֹ'²⁷. במחיצתו של משה רבנו, הייתה הבהירות האלוקית שרויה אפוא באופן בלתי פוסק.

אי לזאת, בהירות האור שנדרשת במשכן אינה יכולה להגיע מכוח 'עבודתו' של משה. שכן משה רבנו, כפי מדרגתו הנשגבה, מעולם לא חסרה אצלו ההכרה התמידית בהשראת השכינה בעולם, שזוהי תכלית העליונה אשר לשמה נועדו עבודות המשכן בבחינת 'עדות היא לבאי עולם שהשכינה שורה בישראל'²⁸! משה רבנו, לא הוזקק לשום עבודה מיוחדת מצדו בכדי להגיע לכלל הכרה נשגבה זאת, שפיעמה בקרבו ממילא, הלכך לא הייתה עבודתו של משה במשכן מסוגלת להועיל לישראל למען תכלית נדרשת זו.

אכן אהרן הכהן לעומתו, מידה אחרת הייתה בו, ששרוי היה תמיד בקרב ישראל בבחינת "אוהב את הבריות ומקרבן לתורה"²⁹. בעבודתו זו, נוכח היה אהרן באורח ישיר בהסתר האופף ומכסה את האור האלוקי שבבריאה, הלכך היה זה דווקא אהרן הכהן שנמצא מסוגל ומתאים למלא אחר תעודה זו של השראת השכינה במשכן! באמצעות עבודתו במשכן העדות, היה אהרן משבר כל כוחות ההסתר, וגורם היה לשכינה לזרוח במשכן באורח קבע.

היה זה אפוא מכוח עבודתו של אהרן הכהן – ולא באמצעות עבודת משה רבנו, שהשראת השכינה הגיעה לכלל הכרה גלויה בתוככי 'משכן העדות'.

[בית יעקב, פרשת שמיני]

מוסיף רבנו "בית יעקב":

מפאת מציאותו ודרגתו האמורה של משה רבנו, לא היה המשכן נשאר על תילו במשך שבעת ימי המילואים במהלך עבודת משה במשכן, אלא היו מפרקים אותו מידי יום ביומו, ולמחרת היה המשכן חוזר ומוקם על תילו.

לפי שאצל משה רבנו מעולם לא שררה הסתרת בהירות, אי לכך לא היה קיים צורך כפי מדרגתו בקיום 'קבע' של המשכן, כי אם רק בשעת 'העבודה', עבור יותר מכך לא נדרשה עמידתו.

²⁶ ראה זוהר הקדוש, חלק שלישי, דף רלב ע"א (בשינוי לשון).

²⁷ במדבר יב, ח.

²⁸ שבת כב, ב.

²⁹ "הלל אומר, הוי מתלמידי דל אהרן... אהב את הבריות ומקרבן לתורה". (אבות פרק א משנה יב)

רק מיום השמיני והלאה, כשהחלה עבודתו של אהרן שהינה בגדר גילוי הסתר והארת במשכן, נוצר צורך בעמידת המשכן באורח קבע, על מנת שהמשכן יחל במילוי ייעודו להאיר מאור שכינתו יתברך בתמידות בליבות בני ישראל.

[בית יעקב, שם]

*

וְהָאִישׁ מֹשֶׁה עָנָו מְאֹד מִכָּל הָאָדָם.. [במדבר יב, ג]

לכאורה קשה עד בלתי נתפס הינו דבר זה:

הכיצד היה משה רבנו רבן של נביאים, מרגיש בנפשו שפלות כה גדולה? כלום לא חש משה בעובדה המפליאה וחסרת התקדים כי השם יתברך בכבודו ידבר עמו "פנים אל פנים", כלשון מאמר הכתוב! האם לא היה משה רבנו מודע לזאת, שאך הוא לבדו מכל העם זכה לכך שתינתן על ידו תורה לישראל!?

מבאר בזאת מרן הקדוש בעל "מי השלוח":

לאמתו של דבר, לא נעלמה ממשה רבנו ידיעה זו כי השם יתברך בחר בו לדבר לבני ישראל, שכן ידיעה זו חי עמה כל הזמן, ונכון היה לדיבור תדיר.

אכן כסבור היה משה רבנו, כי אין בעובדה זו לעצמה, פלאית ככל שתהא, בכדי להעיד מאומה אודות גדלותו "העצמית" כביכול. שכן ידע משה והכיר בכך, כי אותן מעלות וכוחות שנמצאים בקרבנו, לא מכוחו העצמי הינם באים ואינם מְשֻׁלוּ, אלא הכול מלמעלה הוא מגיע מכוח נתינתו והשפעתו של הקדוש ברוך הוא, וכולם נועדו לצורך ישראל קדושים בלבד.

הא למה הדבר דומה?? לבעל-הבית, שמסדר את שולחנו בכלים וכוסות עבור בני הבית המסובים לסעודה, כשאחת הכוסות ניתנת בראש השולחן לשימוש בעל הבית. כלום בשל עובדה זו יש לכוס "מעלה" על פני שאר כל הכוסות, לפי שהוא נבחר בידי בעל-הבית להעמידה בראש השולחן?? פשיטא שלא! שכן במידה זו יכול בעל הבית לבחור בכוס אחרת, ולהניח אותה בראש! אלא איתרע מזלו ואותו 'כבוד' לעמוד בראש השולחן נפל בחלקו שלו – הא ותו לא.

אף כאן, משה רבנו היה מחזיק בעצמו כי איננו ראוי כלל לשבח ולתהילה, וכי בה במידה אילו נבחר איש ישראל אחר להינתן תורה על ידו, היה זוכה בעצמו לאותן מעלות ומדרגות רמות שלהן זכה הוא – משה רבנו.

ולזאת מעידה התורה הקדושה על משה רבנו, כפי שלא העידה על שום נברא בעולם: **"וְהָאִישׁ מֹשֶׁה עָנָו מְאֹד, מִכָּל הָאָדָם אֲשֶׁר עַל-פְּנֵי הָאָדָמָה!!"**

(מי השלוח חלק ב, למסכת סוכה דף כו.)

**וְתִדְבֵר מְרִים וְאַהֲרֹן בְּמֹשֶׁה... וְהָאִישׁ מֹשֶׁה עָנָו מְאֹד מִכָּל
הָאָדָם..** (במדבר יב, א, ג)

מה עניין פסוק זה לכאן?

אומר על כך רבנו "מי השלוח":

הלוא דיבורים הללו של אהרן ומרים הגיעו מן הסתם לאוזני משה, מדוע אם כן לא מצינו למשה כי יענה עליהם דבר ולא חצי דבר, רק לא התייחס להם כלל, ומדוע לא ניסה משה לפחות לטהר את שמו מכל שמץ חשד??

אלא שהיא הנותנת:

מכיוון שמשה רבנו כה נמוך ושפל היה בעיני עצמו, כעדות התורה הקדושה – הלכך לא שיער בדעתו כי יש בדברים נימת ביקורת עליו, אלא ציון עובדה בעלמא ותו לא!

זהו שמציינת התורה את עניוּתו של משה רבנו בדיוק במקום זה:

"וְהָאִישׁ מֹשֶׁה עָנָו מְאֹד" – ולכן לא עלתה בדעתו של משה כלל מה שאהרן ומרים מדברים עליו.

(מי השלוח)

י"ט תשרי – יום ה' דסוכות

אושפיזא דאהרן הכהן

אהרן הכהן היה ממולא בהשתוקקות קדושה לעבודה

**פְּעָמָן זָהָב וְרִמּוֹן, פְּעָמָן זָהָב וְרִמּוֹן, עַל-שׁוּלֵי הַמְּעִיל סְבִיב. וְהָיָה
עַל אַהֲרֹן לְשֵׁרֶת, וְנִשְׁמַע קוֹלוֹ בְּבֹאוֹ אֶל-הַקֹּדֶשׁ... וְלֹא יָמוּת**

(שמות כח, לד-ה)

מהו "ולא ימות" האמור בכתוב (=וראה רש"י), ומה עניין אזהרה זאת אל וְנִשְׁמַע קוֹלוֹ בְּבֹאוֹ אֶל-הַקֹּדֶשׁ הנזכר בהמשך?

רבנו הקדוש בעל "בית יעקב" זי"ע מבאר את הדבר כך:

אהרן, כהן הגדול, ליבו כה ממולא היה בקדושה ובהשתוקקות לעבודה, עד כי בעת כניסתו אל ההיכל לעמוד ולשרת לפני ה' עשוי היה לשכוח לגמרי היכן הינו נמצא, ונפשו עשויה להידבק לבוראה מתוך כלות הנפש! כדרך שאכן אירע אצל בניו נדב ואביהוא, בהקריבם אש זרה לפני ה' – שנכספה וגם כלתה נפשם לאלוקי צורם ונשמתם יצאה בקודש בתוככי אהל מועד.

אי לכך זקוק הינו כהן הגדול אל מעין "תזכורת" בעבודת קדשו, לבל 'תיסחף' נפשו אל על, שכן מוטל עליו לבצע את תפקידו ועבודתו בקודש עלי אדמות כרצון השם יתברך, על מנת לכפר על בני ישראל ולגרום להשראת השכינה בקרבם.

לתכלית זו משמש ועומד בגד ה"מעיל", העטור בפעמונים עם רימונים.

שכן בעת אשר "נִשְׁמַע קוֹלוֹ בְּבֵאוֹ אֶל-הַקֹּדֶשׁ" היה הכהן הגדול שומע באוזניו את צלילי "פעמון ורימון", ו'קול' זה מחזירו היה לחיי-חיותו בעולם הזה. שכן זקוק הינו הדור כולו וזקוק הוא הכהן בעצמו לעבודת הקודש במשכן העדות, כאן עלי-אדמות. ואז ממילא "וְלֹא יָמוּת" הכהן ב'מיתת נשיקה' – מתוך כלות נפשו אל האלוקים!

(בית יעקב; ועיין עוד מה שביאר בסגולת עניין 'פעמון ורימון' בעבודת הכהן גדול)

העבודה אצל אהרן הכהן לא השתנתה מעולם במדרגתה

וַיַּעַשׂ כִּן אַהֲרֹן... פֶּאֶשֶׁר צִוָּה ה' אֶת־מֹשֶׁה (במדבר ח, ג)

"פֶּאֶשֶׁר צִוָּה ה' אֶת־מֹשֶׁה". להגיד שבחו של אהרן, שלא שינה!

(רש"י)

לכאורה מה רבותא יש בכך שאהרן לא שינה כלום ממצוות בוראו? וכי מדוע זה ישנה!?

מבאר רבנו הקדוש "מי השלוח":

לשון "שינה" נושא בקרבו כפל משמעות: (א) לשון "שינוי"; (ב) לשון "כפילות" כמו "עבר ושנה".

בעת שאדם מצטווה במצווה כלשהי, מטבע הדברים בפעם ראשונה שהינו מקיים את המצווה נעשה הדבר מתוך התלהבות ו"ברען" (=להט) המאפיינים קיום מצווה 'חדשה' המשאיר רושם בנפש האדם.

ברם ככל שנוקפים הימים ופעולת המצווה חוזרת אצלו שוב ושוב – חושי האדם מתקדים, וקיום המצווה לובש אצלו אופי של רגילות ו"מצוות אנשים מלומדה".. שוב אין פועם בקרבו אותו 'להט וחשק' שאפיינו את קיום המצווה בימי "הראשית" שלה. כזה הוא כוחו של "הרגל" באדם שנעשה אצלו מעין 'טבע' – לטוב או למוטב. ה"חידוש" וברק שבמעשה נעלם, התלהבות הראשונית פגה, ואת מקומה תופסת תחושת ההרגל והשגרה.

אכן אצל אהרן, לא כך היה! למרות שאהרן הכהן עסק במצוות "הדלקת הנרות" מידי יום ביומו, מעולם לא איבדה אצלו ההדלקה מן התשוקה הראשית שלה: תמיד ובכל הדלקה נעשה הדבר אצלו באותה התלהבות וחקיות, משל לראשונה בחייו עובד הינו עבודה זו ומעלה את הנרות!

זהו החידוש הנפלא שהיה בולט בעבודת הקודש של אהרן הכהן.

וזוהו שאומר כאן רש"י:

"ויעש בן אהרן" – הוקשה לרש"י, מהו לשון "בן" שבפסוק?? על כך משיב רש"י: "להגיד שבחו של אהרן!" בא הכתוב להדגיש את שבחו "שלא שינה", היינו למרות שמידי יום ביומו חזר על פעולת הדלקה, עם זאת לא השתנו אצלו פני הדברים ולא התיישנו מעשיו כלל, רק תמיד הייתה פעולת ההדלקה נעשית בידו כמו בפעם הראשונה, באותה התלהבות והתחדשות כבתחילה.

(מי השלוח)

וּלְלוֹי אָמַר, תִּמְיֶיךָ וְאוֹרֶיךָ לְאִישׁ חֲסִידֶךָ, אֲשֶׁר נָסִיתוּ בְּמִסָּה, תְּרִיבֵהוּ עַל־מֵי מְרִיבָה (דברים לג, ח)

"ולמה נתפש אהרן [=בחטא מי מריבה], שנאמר (במדבר כ, יב) 'וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה וְאַל־אַהֲרֹן, יַעַן לֹא־הֶאֱמַנְתֶּם בִּי לְהַקְדִּישֵׁנִי?' אלא משל לבעל חוב שבא ליטול גרנו של לווה, ונטל שלו ושל שכנו. אמר לו הלווה, אם אני חייב, שכני מה חטא??

"אף כך אמר משה רבנו: 'אני הקפדתי, אהרן מה חטא?? ועל כך הכתוב מקלסו (דברים לג, ח) 'וּלְלוֹי אָמַר, תִּמְיֶיךָ וְאוֹרֶיךָ לְאִישׁ חֲסִידֶךָ, אֲשֶׁר נָסִיתוּ בְּמִסָּה, תְּרִיבֵהוּ עַל־מֵי מְרִיבָה!'

[במדבר רבה, פרשת חוקת, פרשה יט, אות ט]

מה עניין המשל לנמשל?

מנהיר מרן הקדוש "מי השלוח":

אהרן הכהן, אוהב נאמן היה לאחיו משה רבנו עד מאוד, כעדות הכתוב "קלא אהרן אחיך.. וראך ושמח בלבבו"³⁰!

והנה מטבע אדם שאוהב את הזולת בכנות, שיאהבנו בכל מצב שהוא, אפילו בעת שהוא מכיר בכך שחסרונו של חברו גורם בעקיפין חיסרון לו בעצמו, מכל מקום ימשיך באהבתו ולא תיגרע אהבתו אליו בשל כך, כי על כן אוהב נאמן הינו לחברו בכל.

כן הדבר במעשה "מי מריבה", בשעה שמשה רבנו במקום לדבר אל הסלע שייתן מימיו היכה בו, והדבר נחשב למשה לחטא. והנה אהרן אחיו, שעומד היה מן הצד ורואה כיצד משה במעשהו מחטיא את המטרה, יכול היה בגין זאת לפתח טינה כנגד משה מפני שלבסוף אף הוא סובל בעניין, שהרי אמירה האלוקית מכוונת הייתה לשניהם – ומכל מקום שתק אהרן ולא העיר למשה כלום מתוך רוב אהבתו אליו.

וזוהו שהמשיל המדרש הדבר ללווה שבא מלווה שלו ונטל גרנו וגורן של שכנו, ואיש השכן הלז למרות שלא היה לו עסק עם הלווה מלבד עובדת היותו שכנו – החריש ולא אמר דבר.

על זאת קילסו הכתוב לאהרן באמרו "וללוי אמר... לאיש חסידך, אשר נסיתו במסה תריבהו על מי מריבה" – היינו: אף שיכול היה אהרן להצדיק את עצמו ולומר 'הן אני לא חטאתי כל מאומה, ולמה נענש אנוכי ביחד עם משה??' מכל מקום אהרן החריש, ובכך עמד בגודל הניסיון, והכתוב מקלסו בגין כך כאמור.

[מי השלוח, חלק שני, פרשת וזאת הברכה]

כ' תשרי – יום ו' דסוכות

אושפיזא דיוסף הצדיק

ויהי פהיום הזה, ויבא הביתה לעשות מלאכתו. ותתפשוהו בבגדו.. [בראשית לט, יא-יב]

"לעשות מלאכתו". לעשות צרכיו נכנס, אלא שנראית לו דמות דיוקנו של אביו. (רש"י)

כ"ק מרן אדמו"ר מוהר"ר אברהם ישכר זצוק"ל, רגיל על לשונו לצטט את מאמר קדשו של הרה"ק רבי יצחק מווארקה זי"ע – בקשר לדברי רש"י הללו.

כה היו דבריו של אדמו"ר מווארקה:

חז"ל הקדושים אומרים על הפסוק **וַיְהִי יוֹסֵף יִפְהַתְאָר וַיְפַה מְרֵאָה**³¹:

"כיוון שראה (יוסף) עצמו מושל, התחיל אוכל ושותה ומסלסל בשערו. אמר הקב"ה: "אביך מתאבל, ואתה מסלסל בשערך? חייך, שאני מגרה בך את הדוב", מיד **וַיִּתְּשָׂא אֶשְׁת־אֲדֹנָיו!** (=רש"י, שם).

ולכאורה יש להבין:

מה אכן היו מניעיו של יוסף הצדיק, בשעה שהחל להיות 'מסלסל בשערו'? אלא שיוסף הצדיק חישב בנפשו, לאחר שהתמנה כמושל בבית פוטיפר, שבתור מושל בבית שר הטבחים עליו להיות "מעורה בין הבריות", וזוהי דרך הנכונה לפניו. על כך יצא הקצף משמים כלפי יוסף "אביך מתאבל, ואתה מסלסל בשערך?? ואז "אמר הקב"ה: "חייך, שאני מגרה בך את הדוב!" (אשת פוטיפר).

היינו:

מכיוון שראתה אשת פוטיפר את יוסף, והנה הדור הוא בלבשו וקווצותיו עשויות לו תלתלים כאחד הבחורים המצריים, והינו יפה תואר ויפה מראה – מיד **וַיִּתְּפְּשֶׁהוּ בְּבִגְדוֹ!** כלומר בבגידתו שבמלבושיו הדומים לשל מצרים, וכתוצאה מכך ניסתה לשדל אותו לעבירה, רחמנא ליצלן!

בשלב זה, לאחר שנוכח יוסף כי אשת אדוניו מעיזה פניה להחטיא את נפשו, ערך לעצמו "דין וחשבון" על מעשיו בחשבו לנפשו: "הכיצד מגיעה ערלית זו, למחשבה טמאה כזו כלפיי?! הלוא אין אלה דברים של מה בכך!"

והנה מיד בחשבו כן, אמר לנפשו: "לבטח אין זאת אלא על שום ששיניתי מן תארי העברי כאשר בראשונה, והחילותי לסלסל בשערי ולהתהדר במלבושי בדומה למצריים – אי לכך קרוני כדברים הללו, לפי שיש ל"סטרא אחרא" כביכול גישה אלי, ובשל כך הגעתי לדאבוני לניסיון מר שכזה!"

באותה שעה "נראית לו דמות דיוקנו של אביו" יעקב, כלומר: נראתה בעיניו (=מצאה חן בעיניו, מלשון "רואה אני את דברי אדמו"ן" – כתובות קח:) דמות דיוקנו של יעקב כפי שהשתקפה מפניו – בזקנו ובפאותיו, ובמלבושיו היהודיים, מבלי שום שינוי!... שזוהי דרך הישרה שיבור לו איש יהודי, לבל יבוא לניסיון!

(כ"ק מרן מוהרא"י זצ"ל – בשם הרה"ק מווארקה זצוק"ל)

³¹ בראשית לט, ו.

**ולא-יכל יוסף להתאפק.. ויקרא הוציאו כל-איש מעלי, ולא-
עמד איש אתו בהתודע יוסף אל-אחיו (בראשית מה, א)**

כ"ק מרן מוהרא"י זצ"ל, רגיל בדבריו להזכיר אמרת קודש מפי זקנו אדמו"ר הקדוש בעל "חסד לאברהם" מרדומסק זצ"ל, שפירש את דברי הפסוק כך: הנה יוסף הצדיק, לאחר שהושלך בידי אחיו לבור ונמכר על ידם לעבד עד שנתגלגל למצרים, והיה נמק במשך שנים עשרה שנה בבית האסורים.

והנה כעת, לאחר שאחיו באו למצרים ונעמדו מול פני יוסף, לאחר כל הרפתקאות אלה שעברו על ראשו בגין מעשה המכירה של אחיו, היה יוסף יכול בצדק לנטור בליבו לאחיו ולהתרחק מהם כמידת האפשר, כדרך שמצוי אצל בני אדם שמריבים זה עם זה ולאחר זמן מה עורכים פיוס ביניהם, שהאהבה הראשונה אינה שבה למקומה. אכן יוסף הצדיק לעומת זאת הכריז באוזנם "אני יוסף אחיכם אשר מכרתם אתי מצרימה!" והנה לאחר כל זאת הננו מוצאים בתורה שהתחבר עמם באחוזה וברעות, ואף בכה על צווארם!

וזהו שמציין הכתוב באמרו:

"ולא-עמד איש אתו", פירוש: הכתוב מעיד כאן שאין ולא נמצא אדם שעמד במדרגה כדוגמת יוסף, ואין מי שישווה אליו בדבר זה "בהתודע יוסף אל-אחיו" היינו בהתחברו על אחיו [= "בהתודע" מלשון חיבור כמו "והאדם ידע את-חנה אשתו"³²]. היינו שהתורה הקדושה מדגישה בזאת שלא היה אדם כדוגמת יוסף, שלאחר כל אשר עוללו לו אחיו, לא די שלא ביקש להתנקם בהם אלא אף חזר והתחבר עמהם! בבחינה זו עמד רק יוסף, ואיש לא עמד עמו בבחינה זו ובדבר זה.

עד כאן - מדברי אדמו"ר הרב הקדוש בעל "חסד לאברהם" זצ"ל מרדומסק.

מוסיף על כל אלה הדברים כ"ק מרן זצ"ל:

זהו שהכתוב מקדים ואומר "ויקרא, הוציאו כל-איש מעלי" - רמז בזאת הכתוב כי יוסף הצדיק היה מוציא מעליו 'כל-איש' היינו כל חלקיו 'האישיים' עד שנעשה ליבו זך וטהור כמאמר "ולא-עמד איש אתו, בהתודע יוסף אל-אחיו!"

[כ"ק מרן אדמו"ר מוהרא"י זצ"ל]

³² בראשית ד, א.

כ"א תשרי – הושענא רבא

אושפיזא דדוד המלך

דוד המלך ע"ה הלך תמיד במסירות נפש למען כבוד שמים

נִפְּשֵׁי בְּכַפֵּי תְּמִיד, וְתוֹרַתְךָ לֹא שָׁכַחְתִּי (תהלים קיט, קט)

רגיל בפי קדשו של רבנו "מי השלוח" זי"ע לפרש, כי דוד המלך ע"ה היה מוכן תמיד למסור את נפשו עבור כבוד השם יתברך, ונכון היה לוותר בכל עת על 'לבושי' עולם הזה שלו למען 'כבוד שמים'. אולם הדבר שהיה מונע זאת ממנו הייתה ההכרה, כי תורתנו דורשת מן האדם 'קיום לבושים הגשמיים' בדמות הגוף וכוחותיו, שכן בלעדיהם מאין יהא בידו האפשרות לקיים את מצוותיו יתברך?? אין זאת אלא שרצון התורה כי נוסף ונתקיים בעולם הזה 'למענך אלהים חיים!'

וזהו שאומר דוד המלך ע"ה בפסוק זה:

"נִפְּשֵׁי בְּכַפֵּי תְּמִיד" היינו מחזיק אנוכי נפשי 'בכפי' כמוכן בכל עת למוסרו חזרה ליוצרי, אולם 'וְתוֹרַתְךָ לֹא שָׁכַחְתִּי' היינו שלא זו מנגד עיניי רצונך יתברך שנשמתי תוסף להתקיים בתוך גופי, למען אוכל על ידי כך להוסיף ולקיים את תורתך ואת מצוותיך!..

[מי השלוח, יבמות מט; תפארת יוסף, בפרשת אחרי]

בברכת

"וְהֵייתָ אִךְ שְׂמֵחַ!"

